

Doctrina - Podještědské gymnázium, s.r.o.

Oddíl E – učební osnovy
I.2.B

DOCTRINA
PODJEŠTĚDSKÉ GYMNÁZIUM

LITERATURA

I.2.B – Literatura

Charakteristika předmětu: LITERATURA ve vyšším stupni osmiletého studia

---

Obsah předmětu

Vzdělávací obsah předmětu literatura úzce souvisí s předmětem český jazyk a vychází ze vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace RVP G. Některé složky předmětů se prolínají, neboť se literární texty stávají výchozím materiálem pro výuku stylistiky a je věnována pozornost i jejich jazykové stránce. Jde o předmět všeobecně vzdělávací s výraznou funkcí estetickou.

Studenti pracují s texty všech funkčních stylů z české i ze světové literatury. Při interpretacích je analyzována struktura textů, jazyk děl, vymezována specifika literárních žánrů, charakterizovány literární směry, studenti rovněž tvoří vlastní texty. Obsah učiva tvoří literárněvědné poznatky sloužící k pochopení struktury, významů a funkcí literárního díla, jeho geneze a jeho recepce. Tyto poznatky dále vedou k pochopení podstaty a funkcí literatury, zákonitostí jejího vývoje a principů literárně estetické komunikace. K naplnění tohoto cíle dále slouží činnosti tvořivé a účast na dramatických pořadech.

Při výuce dochází k využití znalostí učiva z předmětů hudební výchova, výtvarná výchova a dějepis.

Vzhledem k charakteru předmětu se ve všech ročnících průběžně realizují průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
kvinta	2	X
sexta	2	X
septima	2	X
oktáva	2	X

Organizace výuky

Výuka probíhá většinou ve třídách, výjimečně v terénu (např. v knihovně). Součástí předmětu může být i návštěva komponovaných pořadů nebo divadelních či filmových představení.

Výchovné a vzdělávací strategie

Četba české a světové literatury a návštěva divadelních nebo filmových představení se stává prostředkem k formování názorů studentů na umělecké dílo i na okolní svět. Četba spoluvytváří osobnost studentů a pomáhá jim lépe chápat mezilidské vztahy.

I.2.B – Literatura

Kontinuálně dochází k zdokonalování vyjadřovacích schopností a dovedností studentů.

Kompetence k učení

- vedeme studenty k doplňování si vědomostí, aby je propojovali s již nabytými a dokázali je systematizovat, aby si prohlubovali své dovednosti
- umožňujeme jim kriticky hodnotit vlastní pokrok v učení a přijímat hodnocení druhých
- vedeme je k tomu, aby kriticky přistupovali k různým zdrojům informací

Kompetence k řešení problémů

- zařazujeme úkoly, jež vedou k uplatnění individuálních schopností a k aplikaci vlastních zkušeností studentů
- rozvíjíme jejich fantazii a kreativitu zadáváním úkolů z oblasti jejich zájmů
- napomáháme studentům orientovat se v problému, objasnit jeho podstatu a navrhnout postupné kroky při jeho řešení
- klademe důraz na analýzu přečtených textů a kritické posouzení jejich obsahu, na jejich porovnávání, zjištění shod a odlišností, třídění podle hledisek, na zobecnění

Kompetence komunikativní

- zařazujeme diskuse a besedy, projektovou výuku
- jako součást přípravy vedeme studenty k využívání moderních technologií
- dbáme na jazykovou kulturu projevu a vedeme zároveň studenty k výběru adekvátních jazykových prostředků (podle komunikačního záměru)

Kompetence sociální a personální

- využíváme práce ve skupině k tomu, aby studenti byli schopni stanovit si pravidla, následně je respektovat a aby se naučili organizovat práci vlastní i aktivity celé skupiny
- dbáme na to, aby přijímali zodpovědnost za svou práci i práci ostatních
- uplatňujeme individuální přístup k talentovaným studentům, umožňujeme jim rozvinout jejich individuální schopnosti a dovednosti, aplikovat jejich znalosti
- pozitivním hodnocením vnášíme přátelskou atmosféru do procesu výuky
- pozitivní motivací posilujeme sebedůvěru studentů a jejich samostatný rozvoj

Kompetence občanské

- napomáháme tomu, aby studenti respektovali věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti svých spolužáků
- vedeme je k tolerantnímu, ale zároveň i ke kritickému přístupu vůči názorům druhých
- podporujeme u studentů projevování pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic
- podněcujeme studenty, aby se zapojili do kulturního dění ve škole nebo v obci

Kompetence k podnikavosti

- dáváme studentům prostor pro jejich vlastní iniciativu a tvořivost

I.2.B – Literatura

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

K V I N T A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Základy literární vědy <ul style="list-style-type: none"> literatura a její funkce poetika (motiv, téma; literární typy; typy kompozice; přímá a nepřímá řeč)	<ul style="list-style-type: none"> student uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře liter. textu a o literárněvědných termínech	
Interpretace textů krásné literatury, odborných i publicistických <ul style="list-style-type: none"> interpretace úryvků děl interpretace souvislé mimočítankové četby odborné a publicistické texty	<ul style="list-style-type: none"> student formuluje dojmy z četby, postihne smysl textu tvůřivě pracuje s vlastní knihou i se zadanými texty, specifikuje jednotky vyprávění objasní rozdíly mezi reálným a fikčním světem	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a český jazyk Při společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata
Literární historie <ul style="list-style-type: none"> starověká literatura středověká evropská literatura česká literatura středověku renesance a humanismus v evropské literatuře renesance a humanismus v Čechách baroko v evropské literatuře baroko v české literatuře	<ul style="list-style-type: none"> student při práci se společnou mimočítankovou četbou vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech tvůřivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a výtvarná výchova
• Mládež a kultura	<ul style="list-style-type: none"> student hodnotí divadelní nebo filmové představení student tvůřivě využívá získané schopnosti a dovednosti v produktivních činnostech	

S E X T A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Základy literární vědy <ul style="list-style-type: none"> poetika (tropy a figury; rytmus, rým; zvukové prostředky poezie; monolog, dialog; autorská řeč)	<ul style="list-style-type: none"> student na konkrétních textech popíše specifické prostředky jazyka uměleckých textů)	
Interpretace textů krásné literatury, odborných i publicistických <ul style="list-style-type: none"> interpretace úryvků děl interpretace souvislé mimočítankové četby odborné a publicistické texty	<ul style="list-style-type: none"> student formuluje dojmy z četby, postihne smysl textu tvůřivě pracuje s vlastní knihou i se zadanými texty, specifikuje jednotky vyprávění objasní rozdíly mezi reálným a fikčním světem	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a český jazyk Při společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata

I.2.B – Literatura

Literární historie <ul style="list-style-type: none"> • klasicismus, osvícenství a preromantismus v evropské literatuře • romantismus ve světové literatuře • národní obrození • realismus ve světové literatuře 19. století • česká literatura 2. poloviny 19. stol. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student při práci se společnou mimočítankovou četbou vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury</i> ○ <i>získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech</i> ○ <i>tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i> 	
Mládež a kultura	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování liter. děl</i> 	

S E P T I M A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Literární teorie <ul style="list-style-type: none"> • volný verš; pásmo; konkrétní poezie • nevlastní přímá řeč, polopřímá řeč • jednotky vyprávění; postupy moderní prózy 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozpozná jazykové zvláštnosti literárního díla</i> ○ <i>rozeře umělecký text od neuměleckého</i> ○ <i>rozpozná typy promluv a vyprávěcí způsoby</i> 	
Interpretace textů odborných i uměleckých; literární historie <ul style="list-style-type: none"> • směry přelomu a začátku 20. st. • česká meziválečná poezie • básnická tvorba za okupace • světová próza 1. poloviny 20. st. • česká meziválečná próza • česká próza za okupace 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student při práci se společnou mimočítankovou četbou vystihne podstatné rysy základních period vývoje české i světové literatury</i> ○ <i>získané informace ověřuje v literárněhistorických pramenech</i> ○ <i>tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i> 	Využití znalostí z učiva předmětu dějepis a český jazyk Při společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata
Literární exkurze	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i> 	Využití znalostí učiva z předmětů český jazyk a biologie; evaluace - v průběhu exkurze
Mládež a kultura	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl</i> 	

O K T Á V A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
Předmaturitní systematizace učiva kvinty, sexty a septimy	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student periodizuje literaturu, porovnává jednotlivá období, literární směry a hnutí</i> ○ <i>posoudí tematický a výrazový přínos autorských osobností</i> ○ <i>vysvětlí specifičnost vývoje české literatury, vyloží její postavení v kontextu literatury světové</i> 	
Literární historie a teorie (literatura po r. 1945) <ul style="list-style-type: none"> • světová literatura 2. poloviny 20. st. • česká poezie od r. 1945 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>student pracuje se společnou mimočítankovou četbou</i> ○ <i>charakterizuje výrazové prostředky, typické pro určité literární období</i> ○ <i>tvořivě využívá informací z odborné literatury a dalších zdrojů</i> 	Využití znalostí z učiva předmětů hudební výchova a výtvarná výchova Při diskusích a

I.2.B – Literatura

<p>(schematismus, 60. léta, normalizace)</p> <ul style="list-style-type: none"> • česká próza od r. 1945 (socialistický realismus, 60. léta, normalizace) • drama a divadlo • film (tzv. nová vlna) • vybraní autoři současné literatury (od 90. let)	<p><i>literatury a dalších zdrojů)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ rozliší texty spadající do tzv. <i>literatury vážné, středního proudu a braku</i> ○ objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem, prolínání reality do literárního textu ○ odhalí možnou dezinterpretaci textu, vysvětlí důvody (i důsledky) různých interpretací téhož textu	<p>společných interpretacích jsou realizována všechna průřezová témata</p>
<p>Mládež a kultura</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ student samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl	